

Posudek oponenta disertační práce

Švec, Kamil. 2013. Teorie koalic a koaliční vztahy na regionální úrovni. 121 stran.

Předložená disertační práce se zabývá procesem formování vlád na regionální úrovni, ale protože autor si je vědom skutečnosti, že toto téma se více či méně těsně pojí také s dalšími oblastmi zájmu politologie, jde vlastně o komplexnější studii, která se zabývá třemi okruhy otázek.

Prvním okruhem je otázka fungování politických stran na regionální úrovni. Jak autor podotýká, není možné uvažovat politické strany na regionální úrovni stejně, jako politické strany na úrovni celostátní či lokální. S tím nelze než souhlasit – v českém prostředí, zejména právě po zřízení krajů, se politické strany vertikálně dosti výrazně rozdělily na národní, krajskou a nižší úroveň činnosti. Krajské organizace stran nabyly spolu s navyšováním kompetencí a politického významu krajů na důležitosti, stala se z nich v rámci stran samostatná mocenská centra, nezřídka stojící v opozici vůči centrálnímu vedení. Z pohledu nižších než krajských stupňů vnitřní organizace stran se pak zjevná nepřehlednost dění na krajské úrovni stává se překážkou ve vertikální prostupnosti stranou k vyšším politickým postům. Rostoucí počet řadových straníků ve „velkých“ stranách například ztrácí zájem podílet se na politice na vyšších stranických stupních, neboť se nechtějí účastnit pro ně nečitelných a často, jak věc bývá vnímána, nečistých mocenských praktik na úrovni krajské. Ostatně také pozorný vnější pozorovatel politiky si jistě povšiml, že v poslední dekádě se naprostá většina konfliktů ve stranách odehrává na krajské úrovni.

Druhá oblast, kterou Kamil Švec v souvislosti s tématem svojí práce řeší, má spíše kvantitativní charakter a lze ji považovat do značné míry za zdroj výše popsaného nešvaru. Jde o problematiku portfolia, tedy rozdělení postů ve výkonných orgánech krajů. S rozšiřujícími se kompetencemi krajů, jejich rostoucími se rozpočty a také v souvislosti s tím, že krajům bylo svěřeno rozhodování o žádostech o evropské dotační prostředky (formálně nezávislé, v praxi však většinou politicky řízené), se rozdělení mocenských pozic mezi subjekty formující krajské vlády stalo ústřední politickou otázkou na této úrovni vládnutí. Kamil Švec v této souvislosti uvádí, že „jak alokace jednotlivých gescí, tak proporcionalita rozdělení hrají důležitou roli v tom, jak byl završen proces formování vlád, vypovídají o vzájemné síle koaličních partnerů a vypovídají

těž o skutečnosti, zda je pro politické aktéry důležitější ujmout se a obsazení úřadu jako takového, či zda je důležitá politická rovina tohoto uspořádání.“

Třetí rovinou práce je pak samotné hodnocení utvářených rad z hlediska teorie koalic. Celý svůj text dává práce autor do kontextu také s teorií her a racionální volby. Další důležitou rovinou je teoretický rámec voleb druhého řádu.

Výběr tématu, jeho metodologické uchopení i praktické provedení hodnotím pozitivně. Je zřejmé – a politologické obci ostatně z četných dosavadních prací Kamila Švece známé – že autor je na dané téma expertem. Nejen, že se v něm orientuje po teoretické stránce (tu navíc ve svojí práci dále rozvíjí), ale dobře zná také skutečné fungování regionální politiky, což mu pomáhá naplňovat výše diskutované teorie smysluplným obsahem a vyvozovat platné závěry. Téma uchopil logicky a dal práci přehlednou strukturu. Rovněž po formální, jazykové a stylistické stránce je práce v pořádku.

Rolí oponenta je však také poukázat na potenciálně problematické teze práce. Spatřuji je ve třech oblastech a nabízím autorovi práce, aby je před komisí diskutoval.

Za prvé, Kamil Švec v práci na základě podrobné analýzy konstatuje, že na krajské úrovni se v České republice výrazně a jednoznačně projevují znaky druhořadých voleb. A to včetně pravidla, že politické strany pojmají krajské volby jako test dosavadního vládnutí na národní úrovni, čili strany nacházející se v parlamentní opozici jdou na krajské úrovni „po krku“ vládním stranám. Zajímalo by mě, jak autor v této souvislosti hodnotí skutečnost, že v prvních dvanácti letech fungování krajů (tedy v prvních třech funkčních obdobích) tvořily přes třicet, většinou však přes čtyřicet procent krajských rad ODS a ČSSD, tedy hlavní političtí protivníci z národní úrovně.

Za druhé, Kamil Švec ve své práci využívá hodnot významu portfolií, jak je ve svých výzkumech naměřili Druckman a Warwick (2005) (mimochodem, jejich práce, z níž je citováno a na niž je odkazováno v textu, není uvedena v seznamu literatury, stejně jako třeba Browne a Franklin, 1973). Neměly by ale pro krajskou úroveň, nota bene specificky pro české prostředí, být – i za cenu ztráty komparability – stanoveny tyto hodnoty nově, na míru aktérům a aréně? Některé oblasti, hodnocené vysoko na národní úrovni, jsou v krajích docela marginální (třeba zahraniční politika či ozbrojené složky), a naopak. Možná by stálo za to podniknout mezi krajskými politickými elitami průzkum, v němž by sami jejich reprezentanti význam jednotlivých portfolií kvantifikovali.

Za třetí, a i tento podnět se týká části rozebírající alokaci portfolií, zajímalo by mě, jak autor pojímá jistý rozpor, který v sobě nesou odlišné optiky office seeking, respektive policy seeking strategií. Která z nich na krajské úrovni převažuje a jak lze tuto dvojnou motivaci aktérů vstupujících do koaličních vyjednávání kvantitativně uchopit?

Uvedené tři připomínky nechť jsou brány jako podněty pro diskusi a příležitost pro autora práce excelovat před komisí se svými analytickými a výkladovými schopnostmi. Práci jako takovou hodnotím, jak jsem již napsal výše, výrazně pozitivně a **doporučuji ji k obhajobě**.

V Hradci Králové 2. 9. 2013

PhDr. Jan Outlý, Ph.D.